

Η ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ ΚΑΙ ΤΑ ΜΕΣΑ ΜΑΖΙΚΗΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ

Η επιδίωξη ή, έστω η διακήρυξη της αντικειμενικότητας κατέχει πάντα μια καίρια θέση στη δημοσιογραφική δεοντολογία. Αναγράφεται σε όλους τους κώδικες δεοντολογίας, συχνά στις προγραμματικές επαγγελίες, καμιά φορά και στις προμετωπίδες των εφημερίδων. Η βαρύνουσα σημασία που της αποδίδεται υπογραμμίζεται με την αντιδιαστολή ανάμεσα στην αντικειμενικότητα και της ειδησεογραφίας και στον επιτρεπόμενο υποκειμενικό χρωματισμό της αρθρογραφίας. Και, βέβαια, υποτίθεται ότι αφορά όλα τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης, έντυπα, ραδιόφωνο, τηλεόραση, τώρα και ιστοσελίδες του Διαδικτύου. Παντού, τα γεγονότα υποτίθεται ότι εμφανίζονται όπως πραγματικά είναι χωρίς στρεβλώσεις, ανακριβείς προσθήκες ή σκόπιμες παραλείψεις.

Η εικόνα είναι ειδυλλιακή αλλά εξωπραγματική. Γιατί παραγνωρίζει τη σημασία της παρουσίασης του γεγονότος: το ίδιο γεγονός, χωρίς καμία αλλοίωση, έχει διαφορετική επίπτωση στη λεγόμενη κοινή γνώμη, ανάλογα με το πώς θα παρουσιασθεί. Άλλη σημασία αποκτά το γεγονός που παρουσιάζεται στην πρώτη σελίδα (ή στην αρχή της ροής των ειδήσεων) και άλλη αυτό που πνίγεται σε κάποια εσωτερική σελίδα (ή ανάμεσα σε άλλες ειδήσεις), άλλη το γεγονός που θεωρείται άξιο να υπογραμμιστεί με πολύ χώρο ή χρόνο και άλλη εκείνο που κάπου αναφέρεται παρενθετικά και συνοπτικά. Ακόμα, το μέγεθος των τυπογραφικών στοιχείων ή ο τίτλος, ο τόνος της φωνής του εκφωνητή ή του παρουσιαστή μπορούν να κάνουν το ίδιο γεγονός να φαίνεται διαφορετικό.

Ας παραδεχτούμε ότι αυτές οι παραβιάσεις της αντικειμενικότητας είναι, ως ένα βαθμό, αναπόφευκτες. Επιτέλους, η ειδηση κάπως πρέπει να παρουσιαστεί και κάποιος πρέπει να αποφασίσει για τον τρόπο της παρουσίασής της. Με τι κριτήριο θα κριθεί η αντικειμενικότητα της παρουσίασης; [...]

Η κύρια μέθοδος κατασκευής γεγονότων παίρνει συχνά τη μορφή πρόβλεψης τους. [...] Ας πάρουμε, για παράδειγμα, μια αναγγελόμενη απεργία ή μια αναγγελόμενη πορεία κάποιου ορισμένου κλάδου, από τις συνηθισμένες, ας πούμε «ρουτίνας». Ως ένα μεγάλο βαθμό, η επιτυχία της εξαρτάται από τη δημοσιευόμενη πρόβλεψη της επιτυχίας ή της αποτυχίας: η ειδηση ότι «καθολική αναμένεται η συμμετοχή στη σημερινή απεργία» ή «μεγαλειώδης προβλέπεται η αυριανή πορεία» μπορεί να αποτελέσει σημαντική παρακίνηση για τους κάθε λογής διστακτικούς. [...]

Άλλωστε στα ΜΜΕ αρέσει ο χαρακτηρισμός ως «τέταρτης εξουσίας» (παράλληλα προς τη νομοθετική, την εκτελεστική και τη δικαστική), γιατί τους αναγνωρίζει μια δύναμη επίδρασης στον δημόσιο βίο. Και εξουσία μεν σίγουρα υπάρχει, το ερώτημα είναι αν μπορεί να μπει στην ίδια μοίρα με τις άλλες τρεις. Γιατί, ενώ η νομιμοποίηση των άλλων τριών εξουσιών βασίζεται, άμεσα ή έμμεσα, στη λαϊκή κυριαρχία, μετέωρη παραμένει η νομιμοποίηση της εξουσίας που ασκούν τα μέσα μαζικής επικοινωνίας. [...]

Συνεπώς, επιβάλλεται η αφύπνιση της προσοχής των αναγνωστών ή των θεατών μπροστά σε κάποιες παγίδες που στήνονται καμιά φορά, ώστε να ακτινογραφείται η πραγματικότητα που συχνά συγκαλύπτεται ή εξωραϊζεται. Πάντως, σε κάθε περίπτωση, η ελευθερία του Τύπου και των άλλων μέσων μαζικής επικοινωνίας είναι αγαθό αναμφισβήτητο. Και τούτο γιατί, αν η ελευθερία του τύπου κρύβει κάποιους κινδύνους, η έλλειψή της είναι ένα κακό απόλυτο, όπως κάθε σύμπτωμα ολοκληρωτισμού.

Διασκευή άρθρου του Γεωργίου Κουμάντου από τον ημερήσιο Τύπο

A. Να γράψετε την περίληψη του κειμένου (100-120 λέξεις)

(Μονάδες 15)

B. I. «Αυτές οι παραβιάσεις της αντικειμενικότητας είναι ως ένα βαθμό αναπόφευκτες. Υπάρχει βέβαια και η σκόπιμη παραποίηση της αλήθειας»: Να σχολιαστεί η άποψη αυτή σε μία παράγραφο 80-100 λέξεων

(Μονάδες 10)

II. «Η εικόνα παραγνωρίζει τη σημασία της παρουσίασης του γεγονότος». Να αναγνωριστεί η σύνταξη στην παραπάνω πρόταση. Γιατί ο συγγραφέας προτίμησε το συγκεκριμένο είδος σύνταξης; Να τη μετατρέψετε στην αντίθετή της.

(Μονάδες 5)

III. **Εμφανίζονται, συνοπτικά, διαφορετικό, σημαντική, αναμφισβήτητο**: Να δώσετε για καθεμιά από τις παραπάνω λέξεις του κειμένου μια συνώνυμη και μία αντώνυμη.

(Μονάδες 10)

IV. Με ποιο τρόπο οι λέξεις **γιατί** και **ενώ** της πέμπτης παραγράφου του κειμένου συνδέουν τις προτάσεις μεταξύ τους;

(Μονάδες 5)

V. Ποιοι είναι οι τρόποι οργάνωσης των ιδεών της δεύτερης παραγράφου του κειμένου; Να αναφέρετε δύο τρόπους και να δικαιολογήσετε την απάντησή σας.

(Μονάδες 5)

VI. Να σχολιάσετε τη χρήση εισαγωγικών στη 4^η παράγραφο του κειμένου

(Μονάδες 5)

VII. Να εντοπίσετε στο κείμενο ένα παράδειγμα και να εξηγήσετε τη λειτουργικότητά του

(Μονάδες 5)

Γ. Με αφετηρία προβληματισμού το άρθρο που διαβάσατε, να γράψετε μια έκθεση 350-400 λέξεων με θέμα το φαινόμενο της παραπληροφόρησης: να διερευνήσετε τους λόγους που οδηγούν στην παραπληροφόρηση καθώς και τις επιπτώσεις που αυτή προκαλεί.

(Μονάδες 40)